

Sisufos-palkinto - puhe

Mari Korpela

Pitkän uran tehneet ihmiset saattavat sanoa jäähyväispuheessaan 'en päivääkään vaihtaisi pois'. Itse en vielä ole tehnyt erityisen pitkää uraa, mutta siitä huolimatta on päiviä jotka kyllä mieluusti vaihtaisin pois. Erityisesti tarkoitan näillä niitä päiviä kun eri säätiöt tai tutkijakoulut ovat julkaisseet verkkosivuillaan nimilistat niistä, jotka ovat saaneet tutkimusrahoitusta, mutta en löydä omaa nimeäni listalta, vaikka olen hakemukseni huolellisesti tehnyt ja ajoissa lähettänyt. Noita vaihdettavia päiviä on valitettavan monta.

Kukaan ei tietenkään ryhdy tekemään väitöskirjaa rahan takia. Minäkin olin aloittelevana jatko-opiskelijana hyvin tietoinen siitä, että rahoitusta on hankala saada ja vaikka sitä saisi, rikastumaan ei pääse. On kuitenkin hyvin kurjaa, että epävarmuus toimeentulosta on jatkuvaa. Naiivisti oletin, että kun tutkimuksen saa käyntiin ja siihen saa jostain alkurahoitusta, tilanne myöhemmin helpottaa. Näin ei kuitenkaan minun kohdallani käynyt, vaan väitöskirjarahoituksen koostui pätkistä, joista pisin kesti vuoden muut selvästi lyhyemmän aikaa.

Hämmentyneenä kuuntelin joskus konferenssi-illallisilla muiden jatko-opiskelijoiden keskusteluja siitä, miten he pitävät tutkimuspäiväkirjaa. Näillä opiskelijoilla oli neljän vuoden tutkijakoulupaikka. Miten ihmeessä minä olisin kerinnyt tutkimuspäiväkirjaa kirjoittamaan kun aika kului jatkuvasti uusien rahahakemusten kirjoittamiseen? Kun ihminen saa kuuden kuukauden apurahan, se tarjoaa vain lyhyen hengähdystauon, mutta tuosta kuudesta kuukaudesta huomattava osa kuluu uusien hakemusten tekemiseen, jotta elantoa olisi myös seuraavien kuuden kuukauden ajalle. Kuulin joidenkin jatko-opiskelijoiden myös kertovan, miten apurahahakemusten kirjoittaminen on ollut opettavaista, sillä siinä on tullut hiottua tutkimussuunnitelma hyväksi. Nämä opiskelijat olivat kuitenkin muutaman yrityksen jälkeen saaneet kohtuullisen rahoituksen. Varmaan heidän suunnitelmansa onkin siinä hioutunut, mutta jos samaa suunnitelmaa kirjoittaa kymmeniä kertoja, ei teksti enää hioudu paremmaksi vaan sen työstäminen alkaa tuntua epätoivoiselta ja ennen kaikkea turhalta. Eli rajansa kaikella.

Oma tutkimusaiheeni käsitteli länsimaalaisia ihmisiä, jotka hengailevat Varanasin kaupungissa Pohjois-Intiassa talvesta toiseen. He korostivat sitä, että ovat löytäneet Intiasta merkityksellisemmän ja rennomman elämän kuin kotimaastaan. Monet puhuivat paosta länsimaisen elämän kiireestä ja kulutuskeskeisyydestä eli paosta oravanpyörästä. Toisinaan tunsin itseni idiootiksi kun en tehnyt samaa elämäntapavalintaa kuin tutkimani ihmiset. Itse en voinut edes puhua paosta oravanpyörästä kun yritin epätoivoisesti ensin päästä oravanpyörään mukaan. On nimittäin hankalaa olla oravanpyörässä kun toimeentuloa on korkeitaan muutamaksi kuukaudeksi eteenpäin. Ja vaikka tein osallistuvaa havainnointia Varanasissa eli osallistuin tutkittavieni rentoon elämään siellä, ei oma elämäni ollut kovin rentoa kun ensinnäkin kirjoitin päivittäin tuntikausia tutkimusmuistiinpanojani ja tämän lisäksi stressasin erilaisista rahoitushakemuksista.

Tässä kohtaa kuulijat saattavat ihmetellä, että miksi ryhdyin väitöskirjaa tekemään kun kerran kunnan rahoitusta ei ollut, ja varsinkin, miksi jatkoin sen tekemistä vaikka rahoitus oli jatkuvasti epävarmaa ja katkolla. Oman lopulta menestyksekkään prosessini taustalla on ollut aito kiinnostus tutkimusaiheeni kohtaan. Vaikka rahoittajat eivät tuntuneet pitävän aiheeni relevanttina, minua se kiinnosti aidosti, ja kiinnostaa edelleenkin. Olin tavannut Intiassa hengaavia länsimaalaisia ollessani siellä rikkamatkalla opiskelujeni alkuvuosina. Tapaamani nykyhipit kiehtoivat minua kovasti. Itse olin päässyt suoraan lukiosta yliopistoon eikä päänäni ollut pälkähtänyt että olisinkin voinut valita rennon elämän Intiassa yliopisto-opintojen sijaan. Intiassa hengaavien ihmisten elämäntapa hämmensi ja houkutti minua.

Minua siis ohjasi tutkimuksessani halu tietää ja ymmärtää. Halusin ymmärtää, mistä kohtaamassani 'eksoottisessa' ilmiössä oli kyse.

Omassa väitöskirjaprosessissani merkittävää on ollut myös kansainvälinen kannustus, jota olen eri konferensseissa saanut. Vaikka olen toisinaan joutunut matkustamaan konferensseihin omalla kustannuksellani – Ryanairin epämukaviin lentoaikoihin sopeutuen - minulle on kuitenkin ollut erittäin tärkeää, että olen saanut positiivista palautetta kansainvälisiltä areenoilta. Vaikka suomalaiset rahoittajat eivät aiheestani ole erityisemmin innostuneet, ulkomaalaiset kollegat – kuten toki myös monet kotimaiset kollegat - ovat innostuneet. Kun rahoittajat eivät ole minua tutkimuskenttään rohkaisseet, on ollut erityisen tärkeää, että tiedeyhteisö varsinkin ulkomailla on aiheestani kiinnostunut, niin ettei ole tarvinnut miettiä, mahdanko tehdä aivan turhaa työtä eli sitä kuuluisaa nollatutkimusta.

Tämän puheen alussa mainitsin, että on monta päivää jotka mieluusti vaihtaisin tutkijanuraltani pois. Mutta enemmistö päivistä on kuitenkin toki sellaisia, etten niitä haluaisi vaihtaa. Noita ilon ja onnen hetkiä ovat esimerkiksi ne päivät, kun saan sähköpostia: ”abstraktinne on hyväksytty konferenssiimme”. Tai kun saan artikkelikäsitelmän oikolukutarkastusta varten eli julkaisupäivä on jo tiedossa. Nekin ovat olleet onnenpäiviä kun väitöskirjan luvut ovat valmistuneet, tai kun sain esitarkastuslausunnot. Suuri hetki oli tietenkin myös se, kun työhuoneeseeni oli toimitettu laatikot, jotka sisälsivät painetut väitöskirjani. Onnen ja ilon päiviä ovat myös ne hetket, kun olen saanut lukea kurssipalautteesta että opettamillani kursseilla on ollut ilo käydä, koska opettaja on niin innostunut aiheestaan. Juuri se into on auttanut jaksamaan tässä työssä vaikka toimeentulo onkin ollut epävarmaa ja katkonaista.

Kaikista vaikeuksista huolimatta tutkijan työ on ollut palkitsevaa ja huomasinkin talvella kirjoittavani kiivaasti uusia rahoitushakemuksia tuleviin tutkimuksiini. Minusta on aina ollut mukava tulla töihin. Facebookista saatan seurata, miten jotkut joissain muissa ammattiyhdistyksissä toimivat tuttavani päivittävät statuksiinsa viikonlopun odotusta tai laskevat päiviä loman alkuun. Itselleni loman lähestyminen on pikemminkin paniikin aihe: nyt menee monta päivää etten saa tehdä tutkimusta. Kummissani kuuntelin myös jokin aika sitten radiosta kun toimittaja harmitteli, että taas on maanantai. Itse en koskaan ole kokenut että maanantait olisivat ikäviä päiviä siksi, että edessä on pitkä työviikko. Päinvastoin, aamuisin, myös maanantaisin, on kiva herätä töihin. Sen lisäksi että aito kiinnostus tutkimusaiheeni kohtaan on saanut minut lähtemään iloisena töihin, niin erittäin tärkeää on myös ollut ihanat kollegat. Työyhteisöni Sosiaalitutkimuksen laitoksella on mukava paikka olla töissä. Vaikka me kaikki yliopistolaiset olemme hämillämme ja stressaantuneita jatkuvista muutoksista ja säästöpainesta, olen kuitenkin kokenut, että teemme muuttuvissa tilanteissa parhaamme yhdessä. Kahvihuoneesta raikuu usein naurunremakka ja vaikeina hetkinä olen saanut tukea työkavereilta.

Pienten lasten äitinä en ole kerinnyt osallistua Tatten toimintaan, mutta olen kuitenkin kokenut ammattiyhdistysjäsenyyden erittäin tärkeäksi. Tatte on tukenut minua silloin kun törmäsin ongelmiin työvoimaviranomaisten kanssa ja silloin kun tuntiopettajan asema on osoittautunut hankalaksi.

Kiitän Tattea kovasti tästä palkinnosta ja toivon jatkavani sisukkaana tieteen tekijänä tulevaisuudessakin, vaikka toisinaan pohdinkin että olisiko viisaampaa muuttaa Intiaan hengaillemaan. Toivon kuitenkin myös, että vähän vähemmälläkin sisulla saataisiin väitöskirjoja valmiiksi – tieteen tekeminen olisi niin paljon mukavampaa jos toimeentulo olisi turvattu edes muutamaksi vuodeksi kerrallaan. Silloin en varmasti haluaisi vaihtaa päivääkään pois.